

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

**POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA ZA
NOTRANJSKO V POSTOJNI.**

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{8}$ strani 25 K, za $\frac{2}{8}$ strani 18 K, za $\frac{1}{8}$ strani 9 K, za $\frac{1}{16}$ strani 5 K, $\frac{1}{32}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Volilni shod v Bistrici.

II.

Za posl. Arkom je govoril dr. Novak, ki izjavi, da v imenu narodno-napredne stranke čestita Notranjcem na krepkem nastopu in izjavlja, da pozdravi organizacijo kmetijskega stanu, ki naj bo popolnoma samostojna. Razpravljajoč o splošni enaki volilni pravici omenja, da je med naprednimi listi „Notranjec“ od začetka boja se zanj zavzemal, obžaluje krivično razdelbo mandatov na mejah in na klerikalnem umerjeno sestavo kranjskih volilnih okrajev. Klerikalci so se sramovali imena „katoliške“ stranke in si nadeli „ljudsko“, da lažje lové. Govornik pozivlja vse napredne može, da združeni rešijo čast Notranjske.

Predsednik pripravljalnega odbora Notranjske kmetijske stranke Jakob Kristan iz Orehka izjavlja, da je ta stranka nastala zgolj, ker je bila potrebna, ne pa kot nekaj začasni stvor le za volitve. V enakem smislu govori tudi njen tajnik Milan Žnideršič iz Matenjevasi, ki pove kako je nastala stranka, ki bi rada združila v sebi vse kmete in njih prijatelje, ki hočejo delati edino za večjo moč in blagostanje kmetijskega stanu, zavrača očitke, da so „krivi preroki“ itd., prečita program kmetijske stranke in toplo priporoča glasilo „Notranjca“.

G. Trstenjak je govoril v vseslovenskem duhu krepak govor, v kojem je kazal na nemško nevarnost, ki so jo klerikalci še približali, ker so izdajalsko prodali Koroško. Živahno odobravanje je sledilo govorom. Nato je gosp. Josip Samsa predlagal, naj se shod izreče za kandidaturo g. Josipa Dekleve iz Postojne, ki je sam kmet in mu bo kmet lahko potožil svoje težave in želje. Predlog se je soglasno vsprejel. Predsednik zaključi shod z željo, da naj sledi shod za shodom, da prodere duh osamosvojitve do zadnje kože.

Politične vesti.

Ljubljanski občinski svet je sklenil predložiti deželnemu zboru načrt novega občinskega volilnega reda, po katerem se naj ustvari nov (četrti) volilni razred, v katerem bodo volili vsi tisti nad 24 let stari moške, ki nimajo že v prvih 3 razredih volilne pravice.

Klerikalne kandidature. Pretekli četrtek so imeli duhovniki v Ljubljani zaupen shod in dobili kandidate. V ljubljanski okolici kandidira dr. Šušteršič, na Dolenjskem dvorni svetnik Šuklje, dež. odbornik Povše, in učitelj Jaklič, na Gorenjskem Demšar, Pogačnik in dr. Krek, na Notranjskem dr. Žitnik (Postojna — Il. Bistrica — Vipava — Lož) in — neki Gostinčar (Logatec — Idrija — Cerknica — Vrhnika).

Notranjsko smatrajo klerikalci za najbolj temen kot slovenske domovine. V izrazito agrarnem okraju postojnskem postavijo duhovnika dr. Žitnika iz Ljubljane. Upajo, da jim razkosanost na Vipavskem in majhna probujenost ložanskega okraja (čeravno je dr. Žitnik na javnem shodu izjavil, da je Lož — „sekret“) pripomore do zmage. V logaško-idrijskem okraju so postavili nekega svojega agitatorja iz Ljubljane, ki ni niti delavec, ampak živi le od strankarstva in raznih „kšeftov“. To se pravi iz delavcev in kmetov tega volilnega okraja norčevati.

Na Notranjskem dobiva kandidatura Josipa Dekleve iz Postojne kot domačina in kmetovalca vedno več simpatij. Končno se izrazi o tej kandidaturi shod v Št. Petru. V logaškem okraju se splošno zahteva, da se postavi kandidatom g. Gruden v Jeličnem vrhu.

V tržaškem deželnem zboru se je vkljub obstrukciji Slovencev vsprejel nov volilni red, kateri nam vzame, če ga vlada potrdi, skoro vse zastopstvo. Velikanski vihar se je vzbudil, ko so Slovenci začeli govoriti v slovenskem jeziku. Talijanska ušesa niso

mogla prenesti slovenščine. Velja zapomniti vsem tistim, ki pridejo v stike z Italijani.

Ruski državni zbor je izvolil predsednikom Golovina, nasprotnika sedanje vlade. Opozicija ima tričetrtinsko večino.

Domače vesti.

17. marca popoldan naj pridejo notranjski kmetje iz vseh krajev na veliki volilni shod v Št. Peter. Govorilo se bo o zahtevah kmetskega stanu, o naši organizaciji in o kandidatu za državni zbor.

Shod v Bitinjah nad Premom, ki se je vršil 3. marca, je bil obiskan od 300 volilcev. Predsedoval je g. Anton Fatur, trgovec na Premu, podpredsednik pa je bil g. Franc Tomažič, posestnik na Janeževem brdu. Prvi je govoril gosp. poslanec Arko, ki je zbral vse kmetske zahteve, za katere se ima zavzeti bodoči poslanec, drugi pa g. Cham, ki je povedal, kakšen ne sme biti notranjski poslanec. Pri tem se nič kaj dobro ni godilo nekdanjemu poslancu dr. Žitniku. — G. Rudolf Valenčič je navdušeno pozdravil snujočo se kmetsko organizacijo, kjer naj se združijo brez razlike osebnih naziranj vsi tisti, ki znajo kaj za samostojnost kmetov. Tudi ta shod se je izrekel za kandidaturo g. Josipa Dekleve.

V novi vasi pri Rakeku se vrši 17. t. m. ob 3. uri pop. v restavraciji g. I. Modica volilni shod. Sklicuje ga „Polit. gospodarsko društvo za Notranjsko.“

V Starem trgu pri Ložu bode v nedeljo dne 17. t. m. predpoldne v dvorani starotrške čitalnice volilni shod. Sklicatelj je tudi tukaj „Politično in gospodarsko društvo za Notranjsko.“

Volilne obljube. Še se dobro spominjamo burnih volilnih dni, pred šestimi leti. Kapelan Mlejn timer žalostnega spomina, prirejal je shode po vaseh ter agitiral in besnel do skrajnosti. Napeto sovraštvo je zavladalo med sicer mirnim ljudstvom in le sreča, da je poseglo vmes državno pravdnštvo z obtožbo radi žaljenja veličanstva, ter jo je moral Mlejn timer odkuriti, sicer bi se kmalu bratje med seboj klali. Med različnimi obljubami, katere nam je delal istodobni kandidat dr. Žitnik bil je tudi železniški most za gozdno pot pri Rakitniku. Preteklo je šest suhih let — o mostu ni duha ne sluha. No g. Žitnik je dober poslanec, ni nas pozabil. V „Sovencu“ čitamo namreč v precej zmedeni notici, da je po posredovanju g. Žitnika dovolila južna železnica za omejeni „prelaz“ 4000 K. — drugo pa naj dadò občani z „morebitno deželno podporo“. Nej no greja! Saj se poznamo — volilcev vam treba, volilcev.

Postojnsko jamo je pretekli mesec obiskalo 62 oseb, ki so plačale 301 K vstopnine.

Listek.

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa. (Dalje.)

Gubec zaplaka. — Ta čas pa se je vik in krik bližal cerkvici. Stubičani se umikajo semkaj. Gomile vojakov so pobili. Pasanec je ranjen in vjet. Zato so brez vodje. Nimajo več svinca, ne smodnika, dve tretine jih je padlo. Komaj še branijo cerkvena vrata pred Uskoki.

„Stojte!“ zaori iz cerkve glas in na prag stopi vojvoda Gubec držeč v vsaki roki samokres. Vsi prenehajo, orožje se nagne k tlom.

„Ali si Ti vodja?“ vpraša Gubec Alapiča, ki je ves začuden gledal nenadni pojav. „Sem.“ „Čuj me, pokloni tem možem Stubičanom življenje, da ne poginejo kakor žival, za plačilo Ti povem, kje se je skril Matija Gubec, začetnik, glava bune.“

„Če mi izdaš kmetskega kralja“, vzklikne radostno Alapič, „naj bo. Čim mi izdaš Gubca, so kmetje svobodni in pomiloščeni.“ „Prisezi na kri odrešenikovo.“

„Prisegam“. In Alapič dvigne tri prste. „Evo me, vzemi me“, reče vojvoda mirno in vrže puško stran, „kajti Gubec sem jaz.“

„Ti?“ prebledi namestnik banov.

„Dá, jaz začetnik vstaje, glavar vojske, jaz branitelj svobode.“

„Ali veš kaj te čaka?“

„Vem“, potrdi Gubec, „vodi me kamor te je volja.“

„Povedite ga na Stubiški grad, a te kmete branite vsake žalitve.“

„Z bogom, bratje“, veli Gubec zadnjim junakom svoje čete, ki so solznih oči klečali okrog njega. „Vstanite, pred Bogom klečimo, padli smo, Bog je tako hotel. Jaz propadam, a vi živite, vrnite se med svoje, naj ne izgine naše pleme. Upajte, bog vam pošlje dan svobode. Blagoslavljam Vas. Le eno Vas prosim, ostavljam Vam Jano, ubogo sirotico. Ali boste skrbeli zanjo?“ „Hočemo! Bomo!“ zakličejo kmetje, poljubljajoči roke svojega vojvode. „Z bogom sloboda, z bogom moja domovina“ in Gubec se iztrga kmetom.

* * *

Nad stubiško dolino se je razlivala po vrhovih mesečina, po snegu so cvetele krvave rožice smrti. Šest ur se je borila sila s silo, šest ur je tu prvič zasvetila iskra zavesti hrvatskega ljudstva. Hrvati so uničili hrvatsko svobodo! Kot da jih je en sam mah pokosil, leže dolge vrste mrtvih junakov — sovražnikov! Sovražnikov iz iste zibeli, istega izraza, istega prokletstva, a različne obleke. Na nebu rudi plamen požganih vasi, skoz noč se čuje plakanje obupanih žena, po vejah vise obešeni kmetje. Alapič in oficirji v stubiškem gradu slave zmago. Pred cerkvico pa sedi Jana, v naročju ji počiva mrtvo telo neprisojenega zaročnika. I devotka poljubljuje svojega Jurija, objema ga, boža

Ženska podružnica sv. Cirila in Metoda za Ajdovščino-Šturije in okolico priredi 19. t. m. v dvorani g. Fr. Bratina v Ajdovščini veliko veselico z izbranim vspešdom. Petje vodi jako spretno in požrtovalno g. prometni vodja Janošek. — Pričakuje se obile vdeležbe, ker vsakdo vé koliko koristi donajajo družbi ravno veselice.

Hudo se je poškodoval pri zidanju nove predilnice v Ajdovščini neki delavec, po imenu Žvokelj iz Dolenj pri Vipavi. Padel je s strehe ter obležal. Morali so ga na nosilnicah odnesti in prepeljati v Gorico v bolnico.

Prst je zgubil v Ajdovščini v tovarni šestnajstletni delavec Janez Vidmar iz Kovka. Po neprevidnosti je vtaknil roko med stroj, kateri mu je pa k sreči ugrabil le en prst.

Štiri volke so videli ljudje koncem pret. m. pri Dolu v Trnovskem gozdu. Prignal jih je glad radi prehude zime prav blizu vasi.

Popravek župnika Jarca v Hotedersici je vzbudil vsled neresnic, ki jih je v njem nagrnil, splošno ogorčenje. V tej zadevi se nam piše: Resnica je, da je rekel Jarc, da bo oddal vse sedeže na dražbo (razen onih, ki so že 30 let pri kaki hiši). Resnica je tudi, da je hotel, da se na vsakih 20 let licitirajo. To priča lahko vse občinstvo. Župnik trdi, da je knez

Windischgrätz daroval les. Da, za stavbo in odre ga je dal, nekaj pa ga je tudi moral dati, ker je imela cerkev v gozdu lastnino. Za sedeže pa ga knez ni daroval, saj češnjevega lesa v Hrušici niti ni. Napravil jih je mizar Daniel v Gor. Logatcu, ta je tudi les nabavil. Kmetje so dali za vsak sedež po 2 gld. Ker so kmetje žrtvovali veliko denarja (vsega skupni znesek je bil 400 gld.), dela in voženj, jim je tedanji župnik gospod Rihar dal lastnino na sedežih tako, da ima vsak posestnik pravico do dveh sedežev do smrti. Če je n. pr. kdo umrl pred 20 leti, ni bilo plačati nobene pristojbine naslednikom. Od l. 1891 pa se plača 1 gld. pristojbine, zato se pa ti sedeži nikdar ne prodajo, dokler hočejo nasledniki plačati pristojbino. — Župnik Jarc, Vi ste sploh začeli svoj delokrog prestopati. Ali boste utajili, da ste govorili o barabah in pijanosti hotenski? Cele vozove vina vozijo pred župnišče. Ali ga vohuni tudi kaj dobe? Kdo pa je tisto rekel, da so hotenjski kmeti tako neumni, da ne vedo zvečer, kaj so opoldan jedli. Da so le tisti, ki jedo v farovžu, „pametni“, ker ste jim že garantirali nebesa! Farovške račune ste tako predložili, da nobeden ni vedel, kaj potrdi. Latinski ali hebrejski sev nobeden od nas ne zna. Drugič jim dajte smrtno obsodbo podpisati; radi jo podpišejo! Res smo neumni, da Vam potrdimo celo, česar ne vidimo. Zdaj Vam pa potrdimo, kar vidimo: Iz pašnika ste ves les

mu laše in mu šepeče vsa solzna v uho: „Moj! Moj! Moj!“

Le eno okno stubiškega gradu je temno. Dve močni roki se držita železnih križev, dve roki okovani, vklenjeni. Gubec. Čuje smeh gospode in kmetski jok. Oj srečne zlate zvezde. Tisoče let gledate na svet, in še tisoče let boste zrle nanj. Srečne zvezde, kajti moje pogaženo srce mi šepeče, da zagledate enkrat tudi na slobodni, srečni moj hrvatski narod!

XXXII.

Mej tem ko se je hrvatska gospoda zbirala, da stare kmetsko vstajo, se je vzbunilo na štajerski strani mesto za mestom. Slovenska kri se je vzbudila. V Blanci so se uprli kmetje, v Rajhenburgu ni ostalo gospodi drugega kot trdni grajski zid, pri Sevnici je stala Gregoričeva armada, Boštanj je zgorel, Andrej Hribar je prinesel petelinje pero v Rateče. Kot mravljinici so se zbirali kmetje v silno vojsko. Ni več davka, ni mitnic, ni robote, svoji smo! tako je vsklikalo slovensko ljudstvo in plaho so se poskrili nemški hlapci. Kozje, Pilštajn, Planina, Pišec, Kunšperk so se zbrali v junaško kolo, že se je tresel celjski grad. Kovač Pavel Šterc je dvignil sveto zastavo svobode. Vse je hitelo pod njo s klicem: Stara pravda je tukaj, Hrvati gredo, s Hrvati gremo!

Pobožne menihe v kloštru sv. Jurija na Gorah je opoldan 5. svečana 1572 zgrabil grozen strah. Baš so se patri gostili z rujno kapljo ljutomersko, ko prileti

bled kakor platno debeli frater vratar in iztisne izpod trojnega podbradka strašno vest: „Bratje, kmetje iz Planine gredo nad nas. Osvobodi nas bog iz hudičevih rok“. Opatu pade nož iz rok. Brž pohiti k vratom, kjer je že stala četa kmetov. Na čelu jim je velikan s petelinjim peresom za klobukom. Pravkar je govoril vojakom: „Pred sto leti so se uprli vaši pradedi nad gospodo in jim zagrmeli: Čujte, nismo psi, četudi nismo gospoda. Dajte nam staro pravdo. A gospoda se je nasmehnila in podavila tiste upornike. Zdaj igra druga godba. Danes mi dvigamo pesti in v goste nam prihaja brat Hrvat. Če ste slabiči, vrzite puške stran in pokleknite pred gosposkim bičem. Če ste možje, strite okove in zlomite palice!“ Kmetje so gromovito zatrdili, da hočejo v boj. Vodja Pavel Šterc udari po vratih, za katerimi se stresoč pokaže opat.

„Kaj želite, otroci?“ vpraša starec.

„Nič zlega“, odvrne kovač, ne zapalimo Vam posvečenih domov. Ne bojte se nas. Došli smo, da osvobodimo narod.

„Če ste božji možje stopite na prižnico, pa zakličite, da bog hoče, da je narod svoboden. Sicer pa vedite, da smo lačni in žejni. Velika je vaša kuhinja, široka vaša klet. Nočemo vzeti, dajte nam sami.“

Opat se je udal in kmetje so ležeč pred cerkvijo sv. Jurja točili fratersko vino in peli: Zlomimo bič, dvignimo bat, z nami pojde Hrvat, naš brat.

(Dalje prihodnjič.)

izsekali, zdaj ste se pa lotili gozdne parcele. O Vaših prednikih pravite, da so bili slabo gospodarili, g. Rihar da je naredil po domače. A oni so delali pravilno. Če bi se Vam letos s sedeži posrečilo, bi menda drugo letosvetniki na dražbo prišli. Tako je ta reč s sedeži. Mi pišemo, kakor sploh vsi starejši možje pripovedujejo. In ti možje menda bolje vedo kot Vi, ki ste takrat še platno prodajali, ko so oni za cerkev — plačevali in delali.

Več posestnikov.

Iz Hotedršice. Dne 17. pr. m. je zmrznil mizar Ivan Rozman. Mizaril je v Rovtah, po domače pri Zavčanu. Omenjenega dne se je vrnil proti domu. Med potjo se je pa vtrudil in zaspal v snegu. Ko ga ni bilo dve nedelji domov, kakor je hodil popred, je šla žena v Rovte k omenjenemu gospodarju vprašat, kje je mož. Ta ji je povedal, da je šel že 17. pr. m. domov. Potem so ga šli iskat in ga našli še le 25. pr. m. v snegu, kakih 10 minut od neke hiše. Bog mu daj večni mir!

Narodno gospodarstvo.

Izjava. Kmet.-kem. preskušališče v Ljubljani je objavilo meseca novembra l. l. skoraj v vseh listih kranjske dežele spis, kjer brezpogojno priporoča za gnojenje porabo razklejene kostne moke namesto Tomasove žlindre, ali celo namesto superfosfata spomladi za jarino. Vsled tega spisa je nastal neprijeten časnikarski prepir, iz katerega se je celo izvajalo, da je c. kr. kmetijska družba kranjska z oddajo Tomasove žlindre kmetovalce v deželi na nedopusten način odškodovala. Podpisano predsedništvo je svojemu uradniku velelo končati ta prepir, in sicer z utemeljitvijo, da se zadeva na dostojen način reši z izrekom skupščine, ki bo sestavljena iz udov družbenega glavnega odbora, kuratorija kmet.-kem. preiskušališča, zastopnikov „Gosp. zveze“, vseh kranjskih kmetijskih strokovnih učiteljev ter iz dveh izvenkranjskih agrikulturnih kemikov. Ta skupščina je zborovala 21. februarja t. l. ter sta bila navzoča kot poklicana strokovnjaka gg. dr. Edvard Hotter, ravnatelj kmet.-kem. preskušališča v Gradcu, in dr. Henrik Swoboda, ravnatelj kmet.-kem. preiskušališča v Celovcu. Na podlagi posvetovanj, izrekov omenjenih gospodov strokovnjakov in oziraje se na tozadevno strokovno literaturo razglašajo podpisano predsedništvo naslednjo soglasno odobreno izjavo omenjene skupščine. „Razmerje med veljavo učnika fosforove kisline v kostni moki in v Tomasovi žlindri ni še praktično in vednostno končno dognano za razne podnebne in talne razmere, vendar sta učenik in rentabiliteta pri porabi Tomasove žlindre vednostno in praktično tako ugotovljena, da je oddaja tega gnojila po c. kr. kmetijski družbi kranjski strokovno popolnoma upravičena.“ — Predsedništvo c. kr. kmetijske družbe kranjske. Predsednik: O. pl. Detela s. r.

Niti, ki jih rabimo na vrtu za povezovanje rastlin, postanejo trpežne, če jih položimo za več ur v laneno olje ter jih pred uporabo posušimo.

Pepel nima dušika v sebi, vendar je dobro gnojilo, ker ima v sebi fosforove kisline (jelov les) in kalija (bukovina). Posebno detelje se opomorejo po pepelu. Pepel se trosi na sneg.

V kmetijski šoli na Grmu so s travniško brano in gnojenjem (tudi z umetnimi gnojili) izboljšali najslabše travnike tako, da dobivajo od njih po dve dobri košnji.

Kako rešimo konja iz ognja. Težko je ob požaru spraviti konje iz hleva, če pred njimi seva ognjeni svit. Izkušnje kažejo, da se osedlan ali okomatan konj da peljati brez težkoč iz ognja. Še lažje peljemo konja iz ognja, če mu ovijemo glavo z mokro vrečo ali odejo, da ne vidi svita.

Karbolinej za sadno drevje. Izkušen vrtnar poroča o tem v nemškem vrtnarskem listu sledeče: „V jeseni 1905 videl sem delavca, ki je ravno na svojem vrtu mazal s karbolinejem drevesa 4—5 osemletnih, visokodebelnih jablan in hrušek je bilo do vrha nama-zanih. Hudo mi je postalo, ko vidim to početje in vprašam ga, ali hoče drevesa uničiti s takim ravnanjem. On odgovori, da dela le po priporočilu nekega lista, da poskuša. Jablane so imele raka in prepričan sem bil, da prihodnjega poletja ne bodo čakale, a prišlo je drugače. Drevesa so vse poletje lepo poganjala, hruške so rodile lepe sadeže in imele do zadnjega lepo, temnozeleno listje. Preiskal sem tudi skorjo, bila je pač še rjava ali črna od karbolineja, a drugače zdrava. Kjer sem z nožem odstranil zgornjo skorjo, zapazil sem spodaj lepo, zeleno. Ta izkušnja je v meni vzbudila zaupanje, da bom tudi sam na svojem drevju poskušal s karbolinejem.“

Apno je poleg fosforja, kalija in dušika najvažnejša hrana za sadno drevo. Na apna bogatih tleh dobe drevesa močna debla in so zdrava. Apno pospešuje dozorevanje sadja; na apnenih tleh ne trpe drevesa toliko škode vsled mraza, kot na tleh kjer primanjkuje apna.

Če semena na vrtu ne vzkale, je mnogokrat tega kriva trda zemeljska skorja, katera se napravi vsled polivanja ali dežja. Če nalahko pokrijemo zemljo z žaganjem, šoto, na pol gnilih čreslom ali podobnim, se to prepreči, ker te snovi zemljo napravijo trajno rahlo in vlažno.

Lončki za cvetice, ki so že rabljeni, naj se pred uporabo očistijo zemlje in mahu, najbolje z ostro krtačo. Nove lonce pred uporabo postavimo v vodo, če tega ne storimo se vlažna zemlja prime lonca, brani pristop zraka in korenine se ne morejo dobro razviti.

Smrad, ki vhaja iz greznic, vdušimo z zemljo, z gipsom, ali vogljem, ki vsrkavajo smrdljive pline vase in ohranijo gnoj.

20 kron na leto izgubi pri gnoju ene same dorasle govedi, kdor pusti, da vhaja iz gnoja in gnojnice dušik. Pri nas si pomagamo stem, da primešamo gnoju vsak dan nekaj gipsa. Dober je tudi kajnit. Tudi s zemljo je dobro po njem natrositi.

Gnojenje. Kar je živalim hrana, to je rastlinam gnoj. Rastline rabijo poleg prvin ki so v vodi, zraku in zemlji, še dušika, kalija, fosforove kisline in vapna.

Deževnica slabi gnoj in gnojnico, izpira najboljše snovi. Slabi gospodarji celo pustijo, da deževnica odplavlja one snovi, zaradi katerih je treba gnojiti. Ob gnojišču je vrezati plitev jarek, po katerem se odteka deževnica ali pa obzidamo gnojišče z nizkim zidom.

Gnojnična jama in greznica morata biti pokriti, da ne vhaaja dušik in zaradi deževnice.

Gnojnica ima v sebi že raztopljenega dušika in kalija. Zato deluje takoj in gnojimo z njo spomladi in poleti rastočim rastlinam. Manjka ji pa fosforove kisline, katero rabijo detelje. Po gnojenju z gnojnico si opomorejo trave, zaradi detelj pa je dobro, če gnojimo travnike še s Tomasovo žlindro (pripravi čas jesen) ali pa s superfosfati ali s pepelom.

Superfosfati se trosijo spomladi, ker se hitro raztope. 100 kg kostnega superfosfata stane pri c. kr. kmetijski družbi 11 K z vrečo vred.

Hlevski gnoj ima razmerno s fosforovo kislino preveč dušika v sebi. Po hlevskem gnoju se prikažejo pri prvi in drugi košnji preveč trdne rastline bolj primerne za peč kot za živino. To povzroči preobili dušik. Skrbeti moramo, da pride na travnik fosforova kislina, ki je v Tomasovi žlindri in v superfosfatih (300 kg. za 1 ha). Dober je tudi pepel.

Vojaška taksa.

19. februarja t. l. je bil objavljen novi zakon o vojaški taksi. Po tej postavi so zavezani plačati vojaško takso šele oni, ki imajo nad 1200 kron letnih dohodkov. Najmanjša taksa znese 6 kron, drugače pa raste po razmerju dohodkov neomejeno tudi na več tisoč, kar bodo čutili seveda le bogatini.

Kdor ima od 1200 do 1300 kron dohodkov, plača 6 kron, od 1300 do 1400 K 7 K, do 1600 K 9 K, do 1800 K 11 K, do 2000 K 13 K, do 2400 K 17 K, do 2800 K 23 K, do 3200 K 29 K, do 4000 K 43 K itd.

Postava iz leta 1880 pa je poznala le 14 razredov. V prvem, kjer so bili tudi največji bogataši, so plačevali samo po 200 K, v štirinajstem, to je najnižjem razredu pa po 2 K. V ta zadnji razred so spadali vsi, ki so imeli kot dohodek saj dnevni zaslužek, četudi niso plačevali direktnega davka. To je sedaj drugače. Kdor ne plačuje dohodninskega davka, ta ne plača tudi takse. — Poleg te takse, katero imajo plačevati za vojaško službo nesposobni sinovi od svojih dohodkov, obstoji tudi „taksa starišev“, ki se mora plačati kakor hitro presegajo dohodki starišev 4000 K na leto. Ta taksa, katero plačujejo stariši zraven takse sinov, (ne samo kakor po postavi iz leta 1880, ko so plačevali stariši le v slučaju, če sin še ni imel dohodkov) ravna se po naslednjih določilih: Če imajo stariši več ne-

potrjenih sinov, plačajo takso samo za enega. Tudi znaša „taksa starišev“ vedno le polovico one svote, ki bi jo moral plačati nepotrjen sin sam za jednake dohodke. Stariši plačujejo tudi po novi postavi „takso starišev“, če sin še nima dohodkov. Če pa sin že plačuje, odračuna se polovica te takse od takse starišev. Iz tega sledi, da stariši v mnogih slučajih nič ne plačajo, četudi imajo nad 4000 K dohodkov. Zaklad, v katerega se vplačujejo takse se uporablja v podporo onih rodbin, katerih očetje se bodo mobilizovali, za preskrbo vojaških vdov in sirot v vojski padlih očetov in v podporo invalidov.

Po svetu.

Največji lenuh na svetu. Skoro neverjetno se nam zdi, da bi zdrav človek zamogel prebiti devetindvajset let v postelji in vendar se je to dogodilo kakor poročajo listi iz Irskega. V vasi Surgan je živela rodbina Tomson, oče, mati in trije sinovi. Leta 1877 je umrl stari Tomson. Vdova je bila skoro brez sredstev, zato je poslala starejša sinova po svetu sreče iskat, najmlajšega, enajstletnega je pa obdržala doma, a ga je le težko preživela. Deček je bil zdrav, a ne posebno krepko razvit; bil je tako len, da je najraje ležal. Ker mati ni toliko zaslužila, da bi mu mogla kupiti obleko, prišlo ji je na misel, dečka pustiti v postelji ter ga proglasiti med sosedi za bolnika. Deček je bil zadovoljen s predlogom svoje matere ter od leta 1877 ni zapustil postelje. Mati mu je stregla, kolikor so ji to dopuščali skromni dohodki, a pred kratkem je zbolela in prenesti so jo morali v bolnico. „Neozdravljivi bolnik“ je bil torej naenkrat brez pomoči. Prišli so sosede, da ga spravijo v ubožno hišo. Našli so ga tavajočega po izbi, iščočega staro obleko, katero je bil odložil kot enajstleten deček leta 1877. Peljali so ga v ubožno hišo. Tam ga je preiskal zdravnik ter izjavil, da je popolnoma zdrav, a da mu je lenoba postala življenska potreba. Ko je mati ozdravela, so ji sina poslali domu, a občina ni hotela plačati zanj voza, moral je priti peš. Dva moža sta ga podpirala pri tem, napravil je samo po en korak na minuto. Doma živi zopet ravno tako kot prej.

Kako v Ameriki ščitijo deco. Pred nedavnim je bil v Čikagi obsojen neki gostilničar v globo 17.500 dolarjev, ker je vedno dajal sosedu-pijancu toliko pijače, da se je ta popolnoma opijanil ter potem doma mučil svoje otroke. Ta rabsodba se je opirala na zakon, po katerem je prepovedano dajati opojne pijače onim, ki s pijanstvom spravljajo v nevarnost imetje in življenje svojih rodbin.

4½ kg. težko bulo je imela 45 letna delavka na Dunaju. Še pred 4 leti jo je bila prvič zapazila in od tedaj zdravila z raznimi sredstvi. Zdaj ji je zdravnik izrezal bulo.

Zagovor. Miljonar Tav, ki je umoril zapeljivca svoje žene, se opravičuje pred porotniki v Nev-Jorku takole: „Gospoda moja, človek, ki sem ga umoril je bil lopov, je bil zverina. Poiskusi je umazati poštenje vsake

nedolžne ženske, katero je srečal. Najboljše sem storil, kar sem le mogel storiti, da sem končal zlobno početje tega moža in rešil ženske pred njim.“ Potem je govoril Tav da je bil le orodje božje previdnosti. Zato skuša zdravnik dokazati, da je Tav umobolen.

Zob je s kovaškimi kleščami izdrl dninar Herman kmetu Buzgu v občini Barkonji na Ogrskem. Herman je potegnil tako krepko, da ni izdrl le zoba, ampak kar vso čeljust. Buzgo je omedlel in v kratkem umrl. Dognali so, da so bile klešče zarjavele in da se je zato Buzgu kri zastrupila. Proti Hermanu se je uvedla kazenska preiskava.

Bolnišnica za živali in rastline. Amerikanci nimajo le smisla za velikanske uredbe, zanimajo se tudi za majhne, vsakdanje prikazni gospodarskega življenja. Pri Vašingtonu so napravili bolnišnico za živali, katero vodi sam poljedelski minister. Tu študirajo živinozdravništvo in proučujejo tudi rastline, da bi spoznali, katere so živalim koristne. Pri Vašingtonu je tudi vrt za bolne rastline. V njih proučujejo bolezni sadnega drevja in drugih rastlin in poskušajo z zdravili te bolezni ozdraviti. Našli so že 500 različnih rastlinskih bolezni. Opomniti pa moramo, da se tudi c. kr. kmetijsko poskuševališče peča s proučevanjem avstrijskih rastlinskih bolezni.

Tobak v Dalmaciji. Leta 1905 je bilo celih 1355 hektarov zasajenih z duhanom. Na tem prostoru je bilo 67,763.000 rastlin. Letina je bila skoro 2 milijona kg teža in je doprinesla 3,160.300 K 30 h. Tobak so gojili v 48 dalmatinskih občinah.

Usmiljenko so pokopali z vojaško častjo v Budapešti. Bila je 25 let stara, ime ji je bilo Adela. Kropit so jo prišli zdravniki, častniki in navadni vojaki. Pri pogrebu je svirala vojaška godba. Oddelek vojakov pa je stopal za krsto. Vse to iz hvaležnosti za njeno požrtvovalno delovanje v vojaški bolnici.

Novo pivo. Danskemu inženirju Mardtu se je posrečilo izdelati pivo kot suho snov, ki ima lastnost, da se nikdar ne pokvari. Da se snov spremeni v naše tekoče pivo, zaveže se v platneno vrečo, to položi v posodo z vrelo vodo, kateri so se pridejale drože. Ko je to stalo 48 ur, spremenilo se je v prav izvrstno pivo, ki se v steklenicah da spraviti nekaj mesecev.

Deset milijonov ljudi trpi lakoto. Na Kitajskem vlada strašna lakota, deset milijonov ljudi trpi strašno pomanjkanje. Polovica teh nesrečnikov bo morala poginiti, če vlada ne bo prišla na pomoč.

Strastni volilci. Klerikalna stranka v Nemčiji je pri zadnjih volitvah poslala na volišče tudi 90 do 95 letne starčke. Starček 93 let, kateri ni več mogel hoditi, pripeljal se je na saneh na volišče. V Gincburgu na Bavarskem je prvi stopil na volišče 91 letni Melhior Firbaher, za njim pa njegov brat, ki ni bil mnogo mlajši.

Zavednikmetje. Da proslave novi zakon o splošni, enaki in direktni volilni pravici, so predzadnjo nedeljo napravili po vseh nemških občinah Tirolske kresove.

Velikost solnca. Če bi se premir zemlje 1100 krat položil po vrsti, dobimo premer solnca to je dolžina, skoro 1,400.000 kilometrov ali 186.000 milj. V solncu bi našlo prostora 1,251.000 zemeljskih krogel. Če bi imel kdo čas, nalepiti površino zemlje na površino solnca in če bi to delo izvršil v enem letu, živeti bi moral še 12.000 let, da bi pokrtil površino solnca s površino zemlje, seveda — če si ni že pri prvem poskusu osmodil prstov, kajti solnce sestoji iz zmesi žarečih snovij, katera je obdana s plini v katerih je raztopljeno železo, nikelj in baker.

Kača kot domača žival. V Braziliji imajo kače mesto mačk za lov na podgane. Te kače so okoli 3 m dolge in debele kot moška roka. Na trgih v Rio de Janeiro, Fernambuko, Bahia in drugje so te kače na prodaj po 1 — 1½ dolarja. Kače niso nevarne za človeka, čez dan spe, zvečer gredo na lov. Podgano umori kača spretno, zlomi ji namreč vrat. Kače se popolnoma udomače in tudi najdejo nazaj domu, če jih kdo odstrani od hiše.

Zvestoba mačke. Nekateri ljudje sovražijo mačke, češ, da so nehvaležne in da nimajo srca. Neki francoski list poroča sledeče: „Mačka Pousi, ljubljenska znanega francoskega socialista Alojzija Blanka, ki je vsak dan pričakovala svojega gospodarja pri stopnicah, je poginila iz žalosti nad smrtjo svojega gospodarja. Od kar je le ta umrl ni hotela ne jesti ne piti, tako, da je od lakote poginila.“

Za kratek čas.

Zmešnjava. Častnik da svojemu strežniku 2 kroni s poveljem, da kupi za eno krono sira za drugo piva. Čez malo časa se vrne strežnik. Častnik: Kaj, ti si že tu? Strežnik: Prosim gospod, saj sem pozabil, katero krono naj dam za sir, katero za pivo.

Dober odgovor. Sin: Oče, sedaj sem pa že prepričan, da izviramo ljudje od opice! Oče jezno: Jaz ne, le ti!

Pravi vzrok. Micika: Glej, še-le dva dni me pozna gospod I. in me že ljubi. Metka: Morebiti je ravno to pravi vzrok njegove ljubezni.

Čudež. Pijanec: To je res čudno, da imam rdeč nos, saj samo belo vino pijem.

Pogovor. Gospa A.: V tèm medaljonu imate spravljen drag spomin? Gospa B.: Da, tu imam spravljene lase svojega moža. Gospa A.: Kako, saj vaš mož vendar še živi. Gospa B.: Da, pa njegovih las ni več.

Zmrznenega človeka so ribali v snegu. Mal navzočen deček je vprašal svojega očeta: Če pa kedo po leti zmrzne, kje se dobi sneg?

Dobro se je odrezala. Vihar je razsajal in zavberno kmečko deklé sreča mož, kateri jo nagovori: gospodična, vas bo vzel, ona pa se kratko odreže: če me vzame, bom pa gospa.

Oklic.

C 21/7

1.

Zoper Antona Čepirlo, posestnika na Kalu št. 3, kojega bivališče je neznano, se je podala pri c. kr. okr. sodnji v Postojni po Jozefi Čepirlo iz Kala št. 3 tožba zaradi 273 K 67 v. Na podstavi tožbe določa se narok za sporno razpravo na dan

14. sušca 1907

dopoludne ob 9. uri pri tej sodnji v sobi št. 6.

V obrambo pravic toženca Antona Čepirlo se postavlja za skrbnika gosp. Janez Dovgan, posestnik v Starisušici št. 3. Ta skrbnik bo zastopal toženca v oznamenjeni pravni stvari na njegovo nevarnost in stroške, dokler se ali ne oglasi pri sodnji ali ne imenuje pooblaščenca.

C. kr. okr. sodnja v Postojni, oddelek II., dne 28. svečana 1907.

E 285/6

3.

Dražbeni oklic.

Po zahtevanju Jakoba Vovk iz Suhorja št. 15 zastopanega po g. dr. Franu Pikl, odvetniku v Postojni bo dne 21. sušca 1907

dopoldne ob 9. uri pri spodaj oznamenjeni sodnji, v izbi št. 6 dražba $\frac{1}{6}$ zemljišča vložek št. 50 d. o. Suhorje obstoječega iz hiše, gospodarskih poslopij, vrtov, travnikov, njiv, pašnikov in gozda.

Nepremičnini koje je prodati na dražbi, je določena vrednost na 1986 K.

Najmanjši ponudek znaša 1324 K, pod tem zneskom se ne prodaje.

Dražbene pogoje in listine, ki se tičejo nepremičnine (zemljiško-knjižni izpisek, hipotekarni izpisek, izpisek iz katastra, cenitvene zapisnike itd.) smejo isti, ki žele kupiti, pregledati pri spodaj oznamenjeni sodnji, v izbi št. 6 med opravičnimi urami.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodnji najpozneje v dražbenem obroku pred začetkom dražbe, ker bi se sicer ne mogle razveljavljati glede nepremičnine same.

O nadaljnjih dogodkih dražbenega postopanja se obvestijo osebe, katere imajo sedaj na nepremičnini pravice ali bremena ali jih zadobe v teku dražbenega postopanja, tedaj samo z nabitkom pri sodnji, kadar niti ne stanujejo v okolišu spodaj oznamenjene sodnije niti ne imenujejo tej v sodnem kraju stanujočega pooblaščenca za vročbe.

C. kr. okrajna sodnja v Postojni, odd. II., dne 18. svečana 1907.

BIKA

12 mesecev starega (Pincgavske pasme), 132 cm visok
proda po dogovorjeni ceni

LEONHARD DEL-LINZ.

Razdrto.

Loterijske številke.

Trst, 2. marca	. . . . .	7	14	66	46	36
Praga, 6. marca	. . . . .	51	80	46	31	35

== 1 milijon ==

triletnih, lepih, močnih in nepresajenih

smerekovih sadik

katere so zrastle na Krasu, ima naprodaj po 4 K 50h 1000 komadov

Josip Dekleva, posestnik v Postojni
štev. 118.

Oves semenski „Willkomm“

dobi se od 100 kg dalje po 26 kron prosto Ljubljana.
Trgovci dobe znižane cene.

M. Lavrenčič, Šiška pri Ljubljani.

MOTOR

skoraj nov in malo rabljen se ceno prodaja.
Vpraša naj se pri g. Antonu Drofenik v Postojni.

Na prodaj je

== hiša št. 15 v Zalogu pri Postojni ==

z vrtom, travniki, poljem in gozdom vred. — Kupci
naj se oglase pri lastniku.

Kašelj.

Kdor tega ne uvažuje, se pregreši na svojem lastnem telesu! Kaiserjeve prsne karamele s tremi jelkami. Zdravniško preizkušeno in priporočeno proti kašlju in hripavosti, kataru, zasliženju in kataru v požiralniku. 5120 notarsko poverjenih izpričeval potrjuje, da drže kar obetajo. Zavoj 20 in 40 vinarjev.

Škatljica 80 vinarjev.

Zalogo ima

J. Hus

Iekarnar v Vipavi.

Prsni sirup proti kašlju, hripavosti itd.

steklenica 1 K 40 v.

== Čisto, belo ribje olje, ==
steklenica 1 K, velika 1 K 80 v.Mazilo proti trganju in revmatizmu,
steklenica 1 K.== Mazilo proti ozebkom ==
1 lonček 70 vin.

Razpošilja

Iekarna Hus v Vipavi.

Prostovoljna razprodaja.

Dne 26. marca 1907 se bode prodalo

40 glav goveje živine (Pincgavske pasme)

(med temi: breje krave, telice, biki in živinčeta) na prostovoljni
javni dražbi proti gotovemu plačilu. Kupljeno je takoj seboj vzeti.

Dražba se prične označenega dne ob 10 uri dopoldne
pri posestniku

Josipu Dekleva v Postojni h. št. 118.

V hiši gospe Helene Orešek v Postojni

• zobozdravnik •

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7

Amerik. zobz.
Vsa zobotehnična dela

Amerik. zobz.
sa v koncep. ateljeja

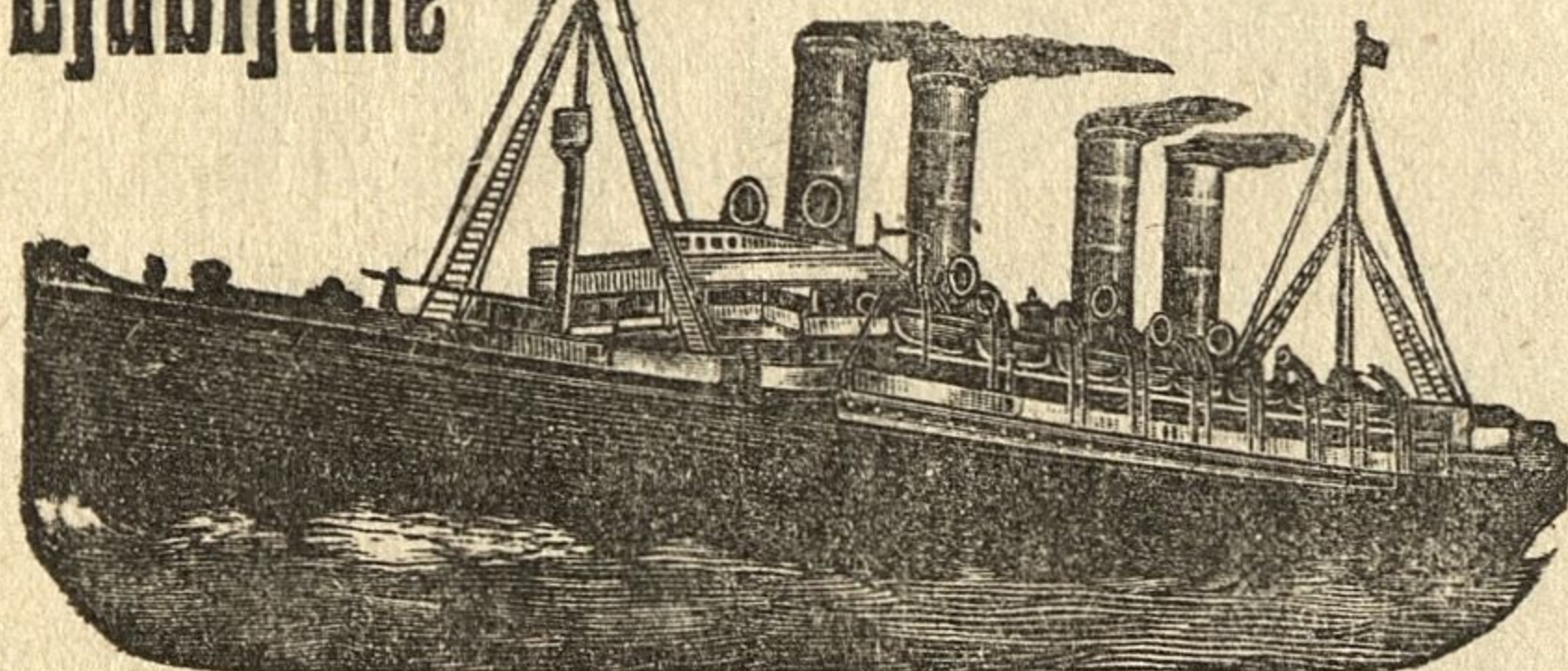

O. SEYDL

Izvršuje.

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

iz Ljubljane v New-York

vozi se najcenejše s prekrasno opremljenimi ekspresnim parobrodi, takozvanimi

cesarskimi brzoparniki

Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm in Kaiser Wilhem der Grosse, kateri so največji in najvarnejši na svetu.

Vožnja po morju traja samo 5 do 6 dni.

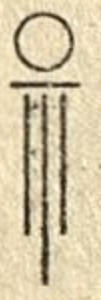
Zdatne ugodnosti dovoljujejo se večjim družbam. — Podrobna pojasnila in potrebni pouk da vsakomur nemudoma in brezplačno

EDVARD TAVČAR v Ljubljani

št. 35, Kolodvorske ulice št. 35,

nasproti stari Tišlerjevi gostilni.

Svetovnoznana

postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoldne in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

MAKS ŠEBER

v Postojni.

Akcidenčna tiskarna.

Knjigoveznica.

Fotografični atelije.

Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mlekarske zadruge itd.

Izvršuje se po naročilu vsa druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veselicam in občnim zborom, programe, naznanila o zarokah, porokah itd., parte liste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

Notranjska posojilnica v Postojni

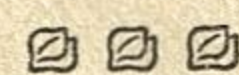
registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
dopoludne.

Obrestuje hranilne vloge po 4½% brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji najmanj 1%, na osobni kredit po 6%.

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.